

RAZIGRANI MRAK

Ljubica Kolarić-Dumić, *Ja se mraka ne bojim*, Adamić, Rijeka, 2008.

U težnji za prevladavanjem konvencionalne stvarnosti čovjek se rado okreće priči čije je carstvo veoma rasprostranjeno i moćno. Priča nas prati od djetinjstva i uvijek joj se iznova vraćamo jer ona s lakoćom ruši sva ograničenja koja život pred nas postavlja. Knjigoljupci vole umišljati da je književnost umjetnost za plemenite ljude, a umjetnost pisane riječi svoju popularnost ponajviše duguje upravo priči. Unatoč dehumaniziranoj i nervoznoj svakodnevnici, "glad za pripričom" (Peleš) ne jenjava, možda i zato što "ona nije ništa drugo nego sunčana zemlja zdravog ljudskog razuma" (G.K. Chesterton). Dragi profesor Milan Crnković na svojim je predavanjima uspješno uspijeva probuditi dijete u svojim studentima, objašnjavajući im magiju priče - za njega je ona bila dio slobode. "Priča je prevladavanje straha, nemoći, tame, tromosti i nepokretnosti,

sputanosti, okrutnosti prirode i njenih sila, čak i smrti."¹

Osebujan pokušaj prevladavanja straha, nemoći i tame ponudila je riječka spisateljica Ljubica Kolarić-Dumić² u svojoj slikovnici *Ja se mraka ne bojim* (Adamić, 2008.), podnaslovljenoj *Dječja uspavanka*. Pjesnikinja čije knjige za djecu ulaze u sam vrh suvremene hrvatske dječje poezije, čije su pjesme uvrštene u školske udžbenike i tematske antologije, napisala je neobičnu i netipičnu uspavanku. Nalov otkriva temeljni motiv teksta – mrak kao drevni izvor djetinjih nemira i strahova. Izostanak čudnog, iracionalnog skida plašt fantastike s autoričinog teksta, mada mrak sam po sebi mališanima predstavlja svijet čuda. Ljubica Kolarić Dumić se i u ovoj slikovnici priklonila svom omiljenom izrazu –

¹ M. Crnković (1987.), *Sto lica priče*. Zagreb: Školska knjiga, str. 7.

² Ljubica Kolarić-Dumić piše poeziju i prozu za djecu i odrasle, ove je godina proslavila dvadeset petu obljetnicu svoga stvaralaštva. Objavljene su joj sljedeće knjige: *Raskrižje* (Rijeka, 1983.), *Sva u srcu* (Zagreb, 1985.), *Vratit ću se, zemljo* (Zagreb, 1991.), *Molitva za Hrvatsku* (Rijeka, 1992.), *Stazama jutra*, izabrane pjesme (Rijeka, 1995.), *Uz baku je raslo moje djetinjstvo* (Zagreb, 1997.), *S vjetrom kroz godinu* (Rijeka, 1999.), *Od proljeća do proljeća* (Rijeka, 2004.), *Obasjana suncem* (Rijeka, 2005.), *Izašli iz priče* (Rijeka, 2005) i *Igrajmo se radosti* (Subotica, 2006.) Pjesme i priče su joj uvrštene u početnice, čitanke i udžbenike iz glazbene kulture nižih razreda osnovne škole.

stihu. Pripovijedni početak ubrzo prepušta dominaciju nježnom lirskom tonu kojim se naratorica s puno topline izravno obraća malom čitatelju. Nježnost je zaogrnuta brojnim deminutivima, tako i neugodni mrak postaje "razigrani tračak", dječji pratitelj i čuvar - "mračak". U težnji da odagna dječji strah autoričin personificirani mrak poprima konture dražesnoga pozitivca. Na istoj liniji bajkovitosti pojavljuje se i *Sanak Sklopiočić* koji će mirnoćom uspavati malog slušatelja. Pritom boldirane poruke djeluju poticajno i ohrabrujuće: "Mrak ne plaši malu djecu!", "Svjetiljčicu sam ugasi!" Prepoznatljiva jednostavnost kazivanja uobličena je melodičnim i zvučnim izrazom, stihovima u kojima mrak postaje nježan i pažljiv: "Dok te miluje po kosi / Mrak / najljepše / snove / nosi!"

Rima postaje autoričin adut, nikad ne oduzimajući primat sadržaju, stoga naglašena ritmičnost skladno funkcionira u stepenastim stihovima koji grafički prate dječji pokret – razigranost nestašnoga mraka. Valja naglasiti da Kolarić - Dumić odstupa od omiljene forme opredmećene u vezanom stihu i rimi. Otklon od tradicionalnog izraza uočljiv je u razlomljenom stihu koji grafički uspješno korelira sa sadržajem teksta, podcrtavajući nestašnost vragolastoga mračka - jer on je "razigran kao dijete" i "noćne sate nasmijava." Namjernim ubrzavanjem tempa naglašava se prožimanje dvaju glavnih motiva priče, bliskost razigranoga mraka i djeteta, pri čemu naratorica iskazuje tankoćutnost i razumijeva-

nje plahog djetinjeg senzibiliteta suočenoga s misterijem odrastanja. Mrak preobražen u iskrenog prijatelja nježno briše suze malome junaku, povjerljivo čuva njegove tajne, u čemu se zrcali intencija ohrabrenja i nadvladavanja straha i nemoći. Pri kraju uspavanke mrak gradacijom postaje prisposobiv najdražim članovima obitelji, dok naratoričina poruka kulminira u stihovima: "I ne boj se!" "Veliki je mrak prijatelj!"

Poticanje na molitvu u završnom odjeljku *Večernja molitva* djeluje smirujuće i terapijski: "meki plašt dobrog mraka" priprema dijete za san u boji. Autorica se religioznim stihovima nadahnjuje istinama kršćanske vjere, duhovna dimenzija potvrđuje se kao prepoznatljiva odrednica njezine lirike.³ Umirujući motivi prirode te laganiji tempo pozivaju na odmor... i dijete će poput male ptice odletjeti u san. Mrak će u ulozi Anđela Čuvara u molitvi nježno djetetu sklopiti oči, bdijući nad njim do jutarnjega buđenja. Rimovana poenta naglašena uskličnikom u funkciji je naglašavanje uloge mraka – prijatelja i čuvara. Recenzent slikovnice, prof. dr. Milan Špehar,

³ Đuro Vidmarović u osvrtu na pjesništvo Ljubice Kolarić - Dumić naglašava snažnu duhovnost spisateljičinih stihova. "Gospođa Kolarić - Dumić vraća u hrvatsko pjesništvo za djecu književni žanr koji je skoro nestao iz suvremenog pjesništva, a to je poezija nadahnuta istinama kršćanske vjere, a u tom kontekstu molitve, nekad vrlo popularne u širokim slojevima naroda." (Đ. Vidmarović, O pjesništvu Ljubice Kolarić - Dumić, u knjizi *Igrajmo se radosti*, Lj. Kolarić - Dumić, Rijeka, 2007., str. 117.)

posebno ističe pjesnički dar Ljubice Kolarić - Dumić, kojim ona može privući i starije čitatelje: "Naime, dok čitate njene stihove o mraku, gotovo da niti ne zamjećujete da vas je pjesnikinja – ako ste odrasli čitatelj – nenasilno ali tako potpuno prenijela u vaše djetinjstvo i omogućila svojim sugestivnim riječima da još jednom proživite svoje iskustvo mraka u djetinjstvu, no sada s distancom: ne više kao "ono nešto strašno i neizrecivo" čega se bojite, nego kao nešto lijepo u čemu baš uživate."⁴ U završnom obraćanju naslovljenom *Obojani mrak* autorica iskreno otkriva motive za pisanje ove slikovnice, a njihovi su korijeni u najranijem djetinjstvu.

Ujedno izražava svoje zadovoljstvo što je "barba Vojo" pristao oslikati mrak i likovno obogatiti njezinu slikovnicu. Tako je nastavljena uspješna suradnja riječke pjesnikinje s velikim imenima suvremenoga hrvatskoga slikarstva: uz Ivicu Antolčića, Ivana Balaževića i Vjekoslav Vojo Radoičić ilustrirat će publicirane naslove Ljubice Kolarić - Dumić. Cijenjeni slikar prepoznatljiva stila, čiji je opus odavna postao zaštitni znak riječkoga slikarstva, nadahnuto je oslikao stranice ove simpatične slikovnice podarivši njenom sadržaju novu estetsku dimenziju.

dr. sc. Marinko Lazzarich

⁴ Misli iz Uvodnoga slova, prof. dr. Milana Špehara